

Tengeri rádiózás 5. rész

SEGÉLYKÉRÉS - Ember a vízben

Vass Tibor

A Magyar Jacht Akadémia vezetője

Megjegyzés: az ember a vízben kifejezés helyett a személy a vízben (Person Over Board – POB) kell használni a legújabb előírások szerint, de általában ma még a rádiók a MOB néven ismerik ezt a funkciót. Így a továbbiakban a MOB jelölést fogom használni.

A rádiókommunikációt megelőző első teendők.

- Első lépésként meg kell állapítani minden kétséget kizáróan, hogy az illető személy nincs a hajón.
- Ha a feltételezés már tényként kezelhető, következik (a személyzet kikérdezése útján) az ún. "LAST SEEN POSITION" - az utolsó ismert hely megállapítása.
- Alapelv, hogy a hajó mindaddig folytatni fogja az eltűnt, vízbeesett személy keresését, ameddig a túlélés esélye fennáll. Ezt, a hagyományos szemlélet alapján követett eljárást azonban bizonyos térségekben nem lehetséges követni.
- A forgalomválasztó zónákban, ahol a forgalom szabályozása nem engedi meg a megfordulást és a kijelölt forgalommal való szembehaladást, a MOB sem ad kivételt. Ilyen esetben tilos visszafordulni.

A MOB esemény kezelésére az IAMSAR MANUAL ad eligazítást, amely három alapesetet tárgyal:

1. Közvetlen észlelés: azonnali hajóművelet: Az eseményt az ügyeletes tiszt közvetlenül látja (jachtok esetében, aki a hajót az adott időpontban irányítja).
2. Közvetett észlelés : késleltetett hajóművelet: Szemtanú jelenti az ügyeletes tisztnek. Ez a fentihez képest jelenthet minimális, de jelenthet viszonylag hosszabb idő eltelését is. Jachtokon ez akkor fordulhat elő, amikor a szkipper átadja a hajó vezetését másnak és nincs a fedélzeten a kormányánál.
3. Az eltűnés ténye csak később derül ki: eltűnt személy műveleti helyzet. Ez esetben jelentős késedelemmel kezdődhet el a felkutatás, és általában ennek van kommunikációs vonzata.

Az első két esetben nem biztos, hogy szükség van kommunikációra. Ha egyszerű, gyors manőverrel az illetőt ki tudjuk menteni, rádióhívásra nincs szükség. Rádióhívást csak akkor kezdünk, ha a közvetlen mentést valamilyen kedvezőtlen körülmény erősen hátráltatja, vagy lehetetlenné teszi. Ilyen lehet pl. a forgalomválasztó rendszerben való hajózás, ahol nem lehet a COLREG szerint visszafordulni a vízbeesett személy mentésére sem.

A1 körzetben, ha bármely oknál fogva sem a CRS, sem a parti őrség nem reagál az általános hívásra (ami szinte elképzelhetetlen), akkor meg kell hívni a CRS-t, és az MRCC-nek címezve meg kell ismételni (értelemszerű módosítással) a CALL szövegét. Amint ez megtörtént, az MRCC át fogja venni az eltűnt személy felkutatásának és mentésének irányítását.

Ettől függetlenül a hajó folytatni fogja a kutatást - hacsak a helyi adottságok ezt nem tiltják (pl. a forgalom elválasztó zóna).

A MOB esetben a teendők a következők:

1. A GPS MOB gombját megnyomni.
2. Megfigyelő állítása, aki azonnal kidobja a MOB bóját, és mentőeszközt, továbbá mint megfigyelő, szemmel tartja (már ameddig lehetséges) a vízbe esett személyt.
3. A naplózó kijelölése, aki rögzíti a felkutatás számára fontos tényeket, 15 percenként.
4. Az "O" lobogó felhúzása, és (szükség szerint éjjel, rossz láthatóság mellett) hangjelzés a térségben lévő hajók tájékoztatása céljából.
5. A jacht típusának, és a tengerállapotnak megfelelő fordulás, - mentés.

A nagy hajók a az egyszerű (270°-os, a Williamson vagy a Scharnow fordulóval kanyarodnak vissza a vízbeesett személyhez.

A1 tengeri körzetben általában már az első hívásra azonnal bejelentkezik a CRS, vagy a parti őrség, ettől kezdve átveszik a felkutatás és mentés irányítását, és végrehajtását.

A2-A4 körzetben azonban alapvetően a hajóra hárul a

felkutatás és mentés szervezése és végrehajtása, - de ebben az MRCC is segítséget tud nyújtani a térség hajóinak értesítésével NAVTEX és/vagy az INMARSAT-C EGC SafetyNET útján.

1. ábra Raymarine LifeTag eszköze a MOB-riasztáshoz

Vészjelzés leadása MOB esetben

Függetlenül attól, hogy a hajó melyik tengeri körzetben tartózkodik, az első hívást a VHF sávban kell leadni.

1. lépés DSC DISTRESS ALERT: a DISTRESS gomb megnyomása után a menüben ki kell választani a MOB – Man Over Board esetet és a továbbiakban a DISTRESS eljárást kell követni.

2. lépés VHF DISTRESS CALL a 16-os csatornán. Nem várjuk az ALERT visszaigazolását, rögtön elkezdünk rádiózni a következő bemondásával:

No	Angol	Kiejtés	Jelentés
1	MAYDAY, MAYDAY, MAYDAY	MÉJDÉJ, MÉJDÉJ, MÉJDÉJ	A vészhelyzeti segélykérést bevezető kódszavak
2	This is Sailing/motor yacht <Mona, Mona Mona> Call Sign < HGRT > MMSI NUMBER IS xx	Disz iz széjling/mótor jókt <név> Kól szájn Hótel, Golf Rómeo, Tángo Ememeszáj namber iz xxx	Itt a Mona nevű vitorlás/motoros jacht, Hívójele a HGRT MMSI száma xx. <i>Ezt csak akkor kell bemondani, ha a VHF DSC-vel elküldtünk egy DISTRESS ALERTET!</i>
3	MAYDAY <hajónév>	MÉJDÉJ <hajónév>	a segélykérő üzenet kezdete, bemondva a vészhelyzetben lévő hajó nevét is. Ez csak akkor kötelező, ha egyidőben több vészhelyzet is van.
4	MY POSITION IS Latitude xx degrees, xx minutes N Longitude xxx degrees, xx minutes E at xx xx UTC/Local time	Máj pozisön iz Latitjude: xx digríz xx minítsz Nord Longitjúd xxx digríz xx minítsz Iszt et xx xx Jútísi/Lókal tájm,	Az én pozícióim: Szélesség xx fok, xx perc észak Hosszúság xxx fok xx perc kelet xx xx GMT/vagy helyi idő szerint.
5	Man overboard, repeat man overboard	Men óverbord, ripít, men óverbord	A vészhelyzet típusa: Ember a vízben, ismétlem, ember a vízben
6	NEED IMMEDIATE ASSISTANCE	Níd immedijét esszisztensz!	Azonnali segítségre van szükségem.
7	INFORMATION 1). LAST SEEN POSITION: Latitude xx degrees, xx minutes N Longitude xxx degrees, xx minutes E at xx xx UTC/Local time 2). OVERBOARD PERSON IS: xx year old Man/Woman/Child Possible wear < orange lifejacket > 3.) I AM IN SEARCH. 4). WEATHER IN POSITION: WIND: xx knots, SEA: x meters, VISIBILITY: xx km DIRECTION OF THE CURRENT X degrees, RATE X knots. 5). SHIPAIN VICINITY please keep sharp lookout and inform Mona or MRCC on VHF channel 16	INFOMÉSN 1. Laszt szín in pozisön Latitjude: xx digríz xx minítsz Nord Longitjúd xxx digríz xx minítsz Iszt et xx xx Jútísi/Lókal tájm 2. Overbord pörszon iz xx jör old men/wúmen/Csáljd Posszibel wör: orandzs lájfdzsaket> 3. Ájem in szörccs 4. WEDÖR IN POZISÖN: WIND: XX nots, SZÍ x metríz, vizibiliti xx kilomítersz Dájreksön ov the körrént x digríz, réjt x nots 5. Shipsz inviszinití plíz kíp sharp lookout and inform Mona or Emársziszí in Viejcsef csenel van sziz	A mentést segítő információk 1. Az utolsó ismert pozíciója: Szélesség xx fok, xx perc észak Hosszúság xxx fok xx perc kelet xx xx GMT/vagy helyi idő szerint. 2. A vízbeesett személy xx éves férfi/nő/gyerek. Lehetséges öltözéke: narancssárga mentőmellény 3. Keresem a vízbeesett személyt. 4. Az időjárási helyzet a helyszínen: Szél xx csomó, hullámmérés x méter láthatóság xx kilométer, Az áramlat iránya x fok, sebessége x csomó 5. A környékben lévő hajókat kérem, hogy fokozott figyelőszolgálatot tartsanak és tájékoztassák a Monát vagy az MRCC-t, ha találnak valamit a VHF-rádió 16-os csatornáján.
8	OVER	óver	Üzenet vége, választ várok

Nézzük,végig az egyes funkcionális részek feladatait az üzenetben:

1. Menetben minden hajónak folyamatosan hallgatni kell a VHF-rádió 16-os csatornáját. Ezen különböző szabályos és szabálytalan forgalmazás történik, valójában csak néhány szóra kell figyelniük: Az egyik ilyen a hajón neve vagy a hívőjele, a többi pedig, a kiemelt prioritású üzenetek: a MAYDAY, a PANAPAN és a SECURITE. Ha ezeket meghalljuk, akkor kell megkezdenünk az aurális rádió figyelőszolgálatot. Ezért fontos, hogy ezzel kezdjük az üzenetünket. Minden állomásnak szól ez a hívás, a környezetünkben lévő hajóknak, a parti állomásnak, a felkutatási és mentési központnak, a parti őrségnek, a kikötőkapitányságoknak, stb.
2. Azonosítani kell a hajónkat, bemondva a hajón típusát, nevét és hívőjelét. A hívőjel alapján egyértelműen azonosítható a hajó, míg a neve alapján nem. Ez olyan, mint az autó rendszáma. Ha volt egy VHF DSC DISTRESS ALERT, akkor be kell mondanunk hajónk MMSI számát is.
3. A MAYDAY szóval vezetjük be magát az üzenetet. A további forgalmazás során minden üzenet, amely a vészhelyzetre vonatkozik, a MAYDAY szóval kezdődik. Ilyen pl. a válaszadás, a további információ kérése stb.
4. Meg kell adnom hajóm pozícióját és ennek idejét.
5. Meg kell jelölni a vészhívás okát, ebben az esetben: "ember a vízben" helyzet.
6. El kell hangzani, hogy azonnali segítséget kérünk, hogy a RCC megindíthassa a SAR műveletet.
7. Meg kell adni a felkutatáshoz szükséges információkat:

- 1) Be kell mondani a vízbeesett személy utolsó ismert pozícióját. Ez az a pont, amikor biztosan megállapítható, hogy a keresett személy még a hajón volt. Ha két órával ezelőtt láttuk utoljára, akkor a hajó két órával ezelőtti pozícióját kell megadni. Ebből a pontból fog megindulni a keresés. Nagyon fontos az időpont közlése is, mivel ezt az első üzenetünket fogják ismételni. Ha elhúzódik a felkutatás, akkor a vízbeesett személy életbemaradásának maximális hosszát a tengervíz hőmérsékletének függvényében ettől az időponttól kezdve számolják.

Az életbemaradás maximális hosszát a Felkutatási és mentési kézikönyv (IAMSAR Manual) III. kötetében határozzák meg és ezt veszik alapul. A mellékelt táblázatban láthatóak ezek az értékek. Hivatalosan a táblázatban szereplő időpontig kell keresni a vízbe esett személyt. A hajónk korábban megadott pozíciója és a személy utolsó ismert helye közötti útvonalon fogják a keresést végrehajtani.

- 2) Meg kell adni a vízbeesett személy életkorát, nemét, a feltehető ruházatát és minden olyan információt, amely segítheti a megtalálását.
- 3) Ki kell jelentenünk, hogy mi már keressük a vízbeesett személyt.
- 4) Meg kell adni az időjárási helyzetet a keresés helyén, hogy ennek megfelelően szervezze meg a SAR műveletet az MRCC.
- 5) Kérjük a közelben lévő hajókat, hogy fokozott figyelőszolgálatot tartva keressék az eltűnt személyt. A lényeg a kérésben van. Nincs már egyetlen hajónak sem kötelezettsége az eltűnt személy felkutatására. Ez a Tengeri Felkutatási és Mentési Központ (MRCC) feladata.

A tengervíz hőmérséklete	A túlélés maximális ideje
2°C alatt	15 perc
2°C-4°C	90 perc
4°C-10°C	3 óra
10°C-15°C	6 óra
15°C-20°C	12 óra
20°C felett	A kifáradás határozza meg, de max. 48 óra

Az A1-es körzetben általában már az első hívásra azonnal bejelentkezik a CRS vagy a parti őrség és ettől kezdve átveszi a SAR művelet irányítását.

A MOB esetben a feladatok a következők:

1. a GPS MOB gombját megnyomni
2. megfigyelőt kell kijelölni, aki tartja a szemkontaktust a vízbeesettel
3. amint lehet visszafordulni
4. a DAN-bóját (egy horgászbot, tetején a piros-sárga színű Oscar lobogóval és villanó fényel) és minden mentést segítő eszközt (mentőgyűrű, mentőpatkó, pufferek, csónak, stb.) bedobni a vízbe
5. naplózót kijelölni, aki rögzíti a mentéshez szükséges információkat 15 percenként
6. az Oscar lobogót felhúzni, szükség esetén hangjelzéssel is megerősítve azt
7. ha nem tudjuk kimenteni magunk, akkor distress alertet és call leadni.